

Dâhilî ve hâricî düşmanlarca Doğu'da körüklenen ırkçılık fitnesini söndürmenin çaresi nedir?

Şark'taki fitneyi söndürmek için, en evvel Şark'ın fitratını ve yapısını iyice tesbit etmek elzemdır. Bu fitratı dikkate almadan uygulama safhasına konulacak bütün tedbirler, temelde, yetersiz ve isabetsiz kalmaya mahkûmdur. Şark insanının ruhunu tahlil ve seciyelerini tetkik etmeden köklü tedbirlere ulaşamaz.

Şark'ı ayakta tutan "**hamiyet-i diniye**"dir. Bu fitrata muvafık bir cereyan verilmediği takdirde, alınacak bütün tedbirler, -ister ekonomik, ister idarî olsun- muvakkattir, sathîdir.

Şark'ın mizacını fevkalâde bilen Bediüzzaman Hazretlerinin Şark insanının karakter ve yapısıyla ilgili şu tespiti, bugünün ve yarının idarecileri için, dikkate alınması gereken hayatî bir ölçüdür:

*"Bu millet-i İslâm'ın cemaatleri çendan bir cemaat namazsız kalsa, fâsık da olsa yine başlarındakini mütedeyyin görmek ister. Hattâ umum Şark'ta, umum memurlara dâir en evvel sordukları sual bu imiş: '**Acaba namaz kılıyor mu?**' derler. Namaz kılsa mutlak emniyet ederler; kılmazsa ne kadar muktedir olsa, nazarlarında müttehemdir. Bir zaman Beyt'üş Şebab aşâirinde isyan vardı. Ben gittim, sordum: '**Sebeb nedir?**' dediler ki:*

*"**Kaymakamımız namaz kılmıyordu, rakı içiyordu. Öyle dinsizlere nasıl itaat edeceğiz?**" Bu sözü söyleyenler de namazsız, hem de eşkiyâ idiler. Enbiyânın ekseri Şark'ta ve hükemânın ağlebi Garb'da gelmesi kaderi ezelînin bir remzidir ki, Şark'ı ayağa kaldıracak din ve kalbdır, akıl ve felsefe değil. Şark'ı intibaha getirdiniz fitratına muvafık bir cereyan veriniz. Yoksa sa'yiniz ya hebâen gider veya muvakkat, sathî kalır..."(Mesnevi-i Nuriye)*

Bu teşhis gösteriyor ki, Şark'a tâyin edilecek idarecilerin, özellikle dindar ve hamiyetperver insanlardan seçilmesi, ciddî bir zaruret olmaktadır. Çünkü, Şark insanı, söz ve beyandan ziyade, fiil ve tatbikat arar. Aksi hâlde hamiyetperverlikten dem vuran, fakat milletimizin kültüründen, örf ve an'anelerinden, mizaç ve hissiyatından habersiz olan bazı aristokratların; iktisadî mekanizmaların nazarî incelemelerine dayanarak, insanî te'sirleri her zaman yeterince hesaba katmayan teknokratların; gerekli tedbirlerden ziyade, şekle lüzumundan çok yer veren bir kısım bürokratların milletin ruhuna mal olmayacak basit tedbirleriyle, bu meselelere çözüm getirilemez.

Evvelâ açık olarak belirtelim ki, ittihad ve muhabbeti netice verecek tedbirlerin, milletin vicdanında mâkes bulması şarttır. Bu vazifenin başarıyla yürütülebilmesi için, en başta müracaat edilecek merci, vicdan-ı umumîdir.

Vicdan-ı umumî; milletin basiret gözü, hakikatin sönmez şimşegidir. Bakışı net, feraseti keskin, şuuru küllî, teşhisi isabetlidir. O yanılmaz. Değerlendirmeleri açık ve mübalağasızdır. Bir pusula gibi daima istikameti gösterir. Vak'a ve hâdiseleri tartmada, emsalsiz bir mihenk taşıdır. O, her şeyi olduğu gibi gösteren parlak bir âyinedir; ne küçüğü büyültür, ne de büyüğü küçültür. İkaz ve tebliğini çoğu kere sükût ve acı tebessümle ifa eder. Bazan konuşmaması, lâkaytlığının değil, hoşnutsuzluğunun ifadesidir. Hakikatları, lisan-ı hâl ile harfsiz ve kelimesiz, fakat müessir ve muknî olarak konuşur. Onun muhalefeti hiçbir şeye benzemez. Onun "iyi" dediğine kimse "kötü" diyemez. Onun bir kere "mahkûm" ettiğini kimse "hâkim" kılamaz. Dinini hafife alanları, mukaddeslere saldıranları, millet ve vatanına ihanet edenleri, engin denizler gibi boğar, tarih sahnesinden siler.

Evet, şurası bir hakikattir ki, bir milletin devam ve bekası, "**hikmet**" ile "**kuvvet**"in bir noktada imtizacından hâsıl olur. Hikmet de kuvvet de vicdan-ı umumîninindir. Bunlar bir noktada toplanmasıyla, hâkimiyet-i milliye hâsıl olur. O nokta ise, devlettir. Yâni, devlet vicdan-ı umumînin bir cihette yed-i kudretidir, bir cihette de şuurudur, aklıdır. Devlet, vicdan-ı umumînin hem düşünce ve inancını hem de kuvvet ve dirayetini temsil eder. İşte devletin ana felsefesi bu olmalıdır.

Ne zaman devlet, vicdan-ı umumîden aldığı kudret ve kuvvet ile onun şuur ve temayülünü tahakkuk ettirirse, işte o zaman içtimaî bünye sıhhatli ve muhkem olur, ferdî ve içtimaî huzur ve sükûna erilir. Menfî ve tahripkâr cereyanlar karşısında halk ile devletin bütünleşmesi lâzımdır. Halkın devlete gösterdiği teveccüh ve itimat kadar, devletin de halkın hissiyatına inmesi ve onun inancını kendine mihver yapması şarttır. Çünkü Şark'ın mukadderatı, doğrudan doğruya Şark insanının şuur, idrak ve imariyle alâkadardır.

Şark insanını, ümit, azim ve şuur vererek intibaha getirecek aslî değerler, 1.400 senelik manevî mirasımız olan din ve kültürümüzde mevcuttur. Bu değerler manzumesinin ortaya çıkartılmasıyla onun, kudret, uhuvvet, muhabbet, feraset, şecâat, basiret gibi sıfatları inkişaf edecek; bu inkişaf, neticede birlik ve muhabbeti pekiştirecektir. Şark'ı ihya etmek için evvelâ dinî hissiyatı ihya etmek şarttır. Çünkü cemiyet bünyesinde en yüksek moral güç, din ve ahlâktır. Bir cemiyette dinî hisler ihmal edilir, ahlâk-ı umumiye tefessüh ederse, içtimaî hayatı birbirine bağlayan bütün rabitalar çözülür. Fertler, madde ve ihtirasların zebûnu olur, vatan yabancı ideolojilerin istilâsına uğrar; milleti, gençliği gerçek ulvî değerler değil, sloganlar yönlendirir. Cemiyet aslî mihverinden çıkar.

Kitleler arasında korkunç ve büyük uçurumlar meydana gelir. Şark'ta bu uçurumu açmak için iç ve dış düşmanlar el ele vererek, sistemli ve şuurlu biçimde çalışmaktadırlar. Bu uçurumu kapatmak için şimdiden ciddî tedbirler alınmazsa sadece maddî ve şeklî tedbirlerle hatt-ı muvasala te'min edilemez.

Öte yandan bu mes'elelere, gündelik tedbirler ve çarpık fikirlerle hâdiseleri değerlendiren ve çoğu zaman kamuoyunu yanıltan bir kısım edip ve yazarların, mecmua ve gazetelerin isabetsiz görüşleriyle de çözüm getirilemez.

Bilmek gerektir ki, sadece yol yapmakla, fabrika kurmakla, elektrik götürmekle,Şark'taki bu fitneyi söndürebilmek için şu âyet-i kerîmenin ifade ettiği hakikat dikkate alınmalıdır:

“O'dur ki, (O Allah ki) seni nusretiyle ve mü'minlerle te'yid buyurdu ve kalblerinin arasını te'lif eyledi, yoksa yeryüzünde ne varsa hepsini sarfetseydin yine onların kalblerini te'lif edemezdin. Velâkin Allah onların mabeynlerini -aralarını- te'lif buyurdu. Çünkü O bir Aziz Hakimdir.”(Enfal, 8/63)

Bu âyet-i kerîmenin ifade ettiği mânâ şudur: Sadece kalıpların, maddî cesetlerin biraraya gelmesiyle imtizaç, muhabbet, ülfet te'min edilemez. Hattâ bu hususta yeryüzünün *“bütün servetleri”* seferber edilse bile, aradaki husumeti, kin ve nifakı, iğbirarı kaldıramaz. Kalbleri birbiriyle telif edecek yegâne çare; manevî rabitalar ile içtimaî bünyeyi dokumaktır.

Bu asrın manevî bir hekimi olan Bediüzzaman, bu fitnenin reçetesini bundan kırk elli sene önce şöyle ortaya koymuştur:

“Şimdi bu zamanda en büyük tehlike olan zındıka ve dinsizlik ve anarşilik ve maddiyûnluğa karşı yalnız ve yalnız tek bir çare var. O da, Kur'an'ın hakikatlarına sarılmaktır.”

Şark'taki bünyenin sıhhati için müşterek duyguların ihyâsı elzemdir. İnanç birliği, fikir birliği, his birliği, değer birliği, kültür birliği ve bütün bunları sağlayacak tedris birliği, cemiyet bünyesinde devamlı canlı tutulmazsa, milletin sinesinde bugün olmazsa, yarın ciddî ve tehlikeli, kapanması gayr-ı kabil gedikler açılabilir. İyi bilinmelidir ki, milletimizi tehlikeye atacak kakhâr sebep, düşmanların hile ve desiselerinden ziyâde, bu değerler manzumesinin ihmal edilmesidir.

Bu değerler manzumesi, birliğimizi ve ittifakımızı te'sis etmeye yeter,kâfi sebeplerdir. Şark'ı Garb'la, devleti milletle bağlayacak binlerce birbirler vardır:

“Rabbimiz bir, Halikımız bir, dinimiz bir, kıblemiz bir, kitabımız bir, devletimiz, vatanımız bir, ilââhir...”

Bu rabitaları canlı tutmak ile uhuvvet ve muhabbet te'sis edilebilir.

Burada Bediüzzaman Hazretlerinin bir hatırasını beraberce dinleyelim:

"Ben Van'da iken, hamiyetli Kürt bir talebeme dedim ki:

'Türkler İslâmiyete çok hizmet etmişler, sen onlara ne niyetle bakıyorsun?' dedim. Dedi:

'Ben Müslüman bir Türk'ü, fâsık bir (kürt) kardeşime tercih ediyorum. Belki babamdan ziyade ona alâkadarım. Çünkü tam imana hizmet ediyorlar.'

"Bir zaman geçti (Allah rahmet etsin) o talebem ben esarete iken, İstanbul'da mektebe girmiş. Esaretten geldikten sonra gördüm. Bazı ırkçı muallimlerden aldığı aksül-amel ile o da Kürtçülük damarıyla başka bir mesleğe girmiş. Bana dedi:

'Ben, şimdi gayet fâsık, hattâ dinsiz de olsa bir Kürdü sâlih bir Türk'e tercih ediyorum.' Sonra ben onu birkaç sohbetle kurtardım. Tam kanaati geldi ki: **'Türkler bu millet-i İslâmiye'nin kahraman bir ordusudur.'**"(Emirdağı Lahikası)

Bu hatıra bize şu dersi veriyor ki, bu meselede sağlam ve sarsılmaz bir neticeye varmak için, milletin vicdanında derin ve köklü izler bırakacak manevî intibah vasıtalarını dikkate almak şarttır.

Bu intibahı tehyiç etmek için hamiyet-i diniyyeyi feverana getiren, -her türlü şahsî ihtirastan uzak ve siyasî ideolojilere âlet olmayan- Nurlu, müdebbir, hakîm, şuurlu, münevver mânevîyat adamlarını, hem bu mânâyâ hizmet eden, hasbî çalışan cemaatları (şucu-bucu) demeden devreye sokmak lâzımdır ve bunların faaliyet sahaları daraltılmamalıdır.

Şark'a gerçek hizmet, toprakların bereketlendirilip, hanelerin aydınlatılması yanında, kalblerinin nûrlandırılması ve fikirlerinin aydınlatılması ile götürülebilir.

Malûmdur ki, inanmak; yaradılışın bir gereğidir, fitrî ve ebedî bir ihtiyaçtır. Terkedilemez. Cemiyet bünyesinden tecrit edilemez.

Dinin yerini hiçbir ideolojik düşünce, içtimaî disiplin, kanun hâkimiyeti, ilim ve felsefe dolduramaz.

İçtimaî hayatın manevî rabitalarını güçlü kılan ve ayakta tutan en büyük saik, dindir. Dinî hissiyatın cemiyet bünyesinde daima canlı tutulması şarttır. Aksi halde cemiyet-i beşeriye dinden kopartılırsa, lakayt, serseri ve anarşist olur. Artık kanun kuvvetiyle âsâyiş te'min edilemez. Bu noktada cemiyet ya **“rüşvet-i mutlaka”** veya **“istibdat-i mutlaka”** ile ancak ayakta tutulabilir. Bu mevzuya dikkatleri çeken Bediüzzaman Hazretleri şöyle diyor:

“Ey bedbaht hamiyetfuruş! Dikkat et; bu milletin bazılarının din ile bağlandıkları rabitaları kopmasın. Eğer böyle ahmakâne, körü körüne topuzların altında bazılarının dinden rabitaları kopsa o vakit hayat-ı içtimâiyede bir semm-i katil hükmünde o dinsizler zarar verecekler. Çünkü mürtedin vicdanı tamam bozulduğundan hayat-ı ictimâiyeye zehir olur.”(Lem'alar)

Bu bahsi Üstad'ımın şu duasıyla bitirmek istiyorum:

“Rahmeti İlâhiye'den ümit kesilmez. Çünkü: Cenab-ı Hak, bin seneden beri Kur'an'ın hizmetinde istihdam ettiği ve O'na bayraktar tâyin ettiği bu vatandaşların muhteşem ordusunu ve muazzam cemâatini, muvakkat arızalarla inşaallah perişan etmez. Yine o nuru ışıklandırır ve vazifesini idâme ettirir...”(Mektubat)